

Edille-i Şer'îyye

Şer'î delillerin esası Kitabullah ile sünneti Nebeviyedir. Dinimizin başlıca hükümleri bu iki menbadan iktibas olunmuştur. Peygamberimiz zamanında ahkâm-ı şeriyye bizzat Peygamberimizden alınır, talim edilirdi. Edille-i şeriyyenin birincisi olan âyet-i celileler nazil olduktan sonra bu âyetler bizzat Peygamber Efendimiz tarafından izah ve beyan olunurdu. Resûlullâh Efendimizin (a.s.m.) yaptığı bu izahlardan ve içtihatlarından şer'î delillerin ikincisi olan sünnet-i seniyye teşekkül etti. Peygamberimizin ahirete teşrifinden sonra meydana gelen yeni hadislerden dolayı icmâ ve kıyas gibi iki delile daha ihtiyaç hasil oldu. Evet zamanın teceddüdü ile vukuatın teceddüdü bu ihtiyacı zaruri kıldı. Nitekim bir hüküm eğer Kitap'ta sarahaten mevcut ise onunla amel olunur. Kitap'ta yoksa sünnete müracaat edilir.

Orada da bulunmazsa icma ve kıyasa başvurulur.

1-) Kur'an-ı Kerim:

Edille-i Şer'îyyenin birincisi Kur'an-ı Azimüşşandır. Kur'an-ı Kerim bütün beşeriyetin rehberi olan bir Kitab-ı İlâhî ve ebedî hidâyet kaynağıdır. İnsaniyetin ebedi saadet ve selameti bu kutsi kitabın hükümlerine, emir ve tavsiyelerine uymakla mümkündür. Çünkü İslâm dini, Kur'an ile kemal bulmuştur. İslâm şer'iatının esası ve temeli O'dur. Dine ait umum kaideler O'nda icmalen zikrolunmuştur. Zaman ve mekanın değişmesiyle O'ndaki hükümler değişmez. Ezelden geldiği gibi ebede gidecektir. Bediüzzaman Hazretlerinin güzel ifadeleriyle Kur'ân-ı Kerim: "Hitabat-ı ezeliye-i Sübhaniyenin hazinesi., ve şu İslâmiyet âlem-i manevîsinin güneşi, temeli, hendesesi., ve avalim-i uhreviyenin mukaddes haritası., ve zât ve sıfat ve esma ve şuan-u İlâhîyenin kavli-i şârihi, tefsir-i vazihı, bürhan-i katıı, tercüman-ı satıı.. ve şu âlem-i insaniyetin mürebbsi., ve insaniyet-i kübra olan İslâmiyetin mâ' ve ziyası., ve nev-i beşerin hikmet-i hakikiyesi.. ve insaniyeti saadete sevkeden hakikî mürşidi ve hadîsi..." dir.

Evet, Kur'an-ı Kerim aklın maverasında, zekânın fevkinde bir mürşid-i azamdır ki, âlem-i beşeri itidal ve istikamete davet eder ve sırat-i müstakim-i gösterir. Kur'an-ı Kerim bütün insaniyet âleminin yegane hikmet, hidâyet, feyz ve marifet kaynağıdır. O'nun her bir âyeti yüzlerce-binlerce hakikatleri ihtiva eder. İnsanları her vadide kemalatın şahikasına yükseltecek bütün prensipleri ihtiva etmektedir. Hayatın her safhasında muzaffer olmak için onun koyduğu yolu takip etmek gerekir. İhata ettiği metod ve prensipler nazara alınıp onlara temessük edilmezse muvaffakiyet mümkün değildir.

Çünkü Kur'an beşere selamet yollarını gösteren bir kanunlar manzumesidir.

Beşerin mübtela olduğu bütün hastalıkları izale ve tedavi edecek yegane tabip Kitabullah'tır.

Bu kudsî kitabın bütün lafız, ibare, delâlet, işaret ve manaları ulvîdir, ilâhîdir ve birer hidâyet yıldızıdır. Onun kutsi ve ulvî meşalesi kıyamete kadar ziya verecektir. O, engin ve zengin bir belagat ve fesahet mucizesidir. Ondört asır evvel Hicaz kıtasında tulû eden bu manevi güneş kendine teveccüh eden akıl ve kalbleri tenvir eyledi ve ilelebed de edecektir.

Evet, Kur'an-ı Kerim âleme rehber olacak bir kitâb-ı celîldir. O'nun getirdiği ahkam-ı âliyesine itaat edenler fert olsun, millet olsun veya devlet olsun, iki dünyanın saadetine nail olurlar. Zira Kur'an-ı Azimüşşan her vecihle hikmet ve maslahata muvafıktır. İhtiva etmiş olduğu hükümler fenni ve akli delillerle de teyid edilmiştir. Fikr-i beşer terakki edip ilim ve fünün yükseldikçe Kur'an'ın ehemmiyet ve mertebesi daha iyi anlaşılacaktır.

Bediüzzaman Hazretleri'nin ifadesiyle Kur'an-ı Kerim:
"İnsanlara hem bir kitab-i şeriat, hem bir kitab-ı dua, hem bir kitab-ı hikmet, hem bir kitab-ı ubudiyet, hem bir kitab-ı emr ü davet, hem bir kitab-ı zikir, hem bir kitab-ı fikir, hem insanın bütün hacat-ı maneviyesine merci' olacak çok kîtabları tazammun eden tek, cami' bir kitab-ı mukaddes.."tir.

Demek oluyor ki, Kur'an-ı Kerim sadece şeriat ve ahkam âyetlerine münhasır değildir. 6666 âyetin sadece 500 tanesi ahkama aittir. Bu âyetlerde kâide-i külliye halinde ve mücmel olarak zikredildiği için şer'i hükümlerin bütün teferruatını ve istikbâlde gelecek yeni hâdiseleri bu âyetlerde sarahaten bulmak mümkün değildir. Bu mücmel âyetlerin tafsil ile beyan edilmesi başta Sünnet-i Seniyye ve sonra icmâ ve kıyas ile gerçekleşmiştir.